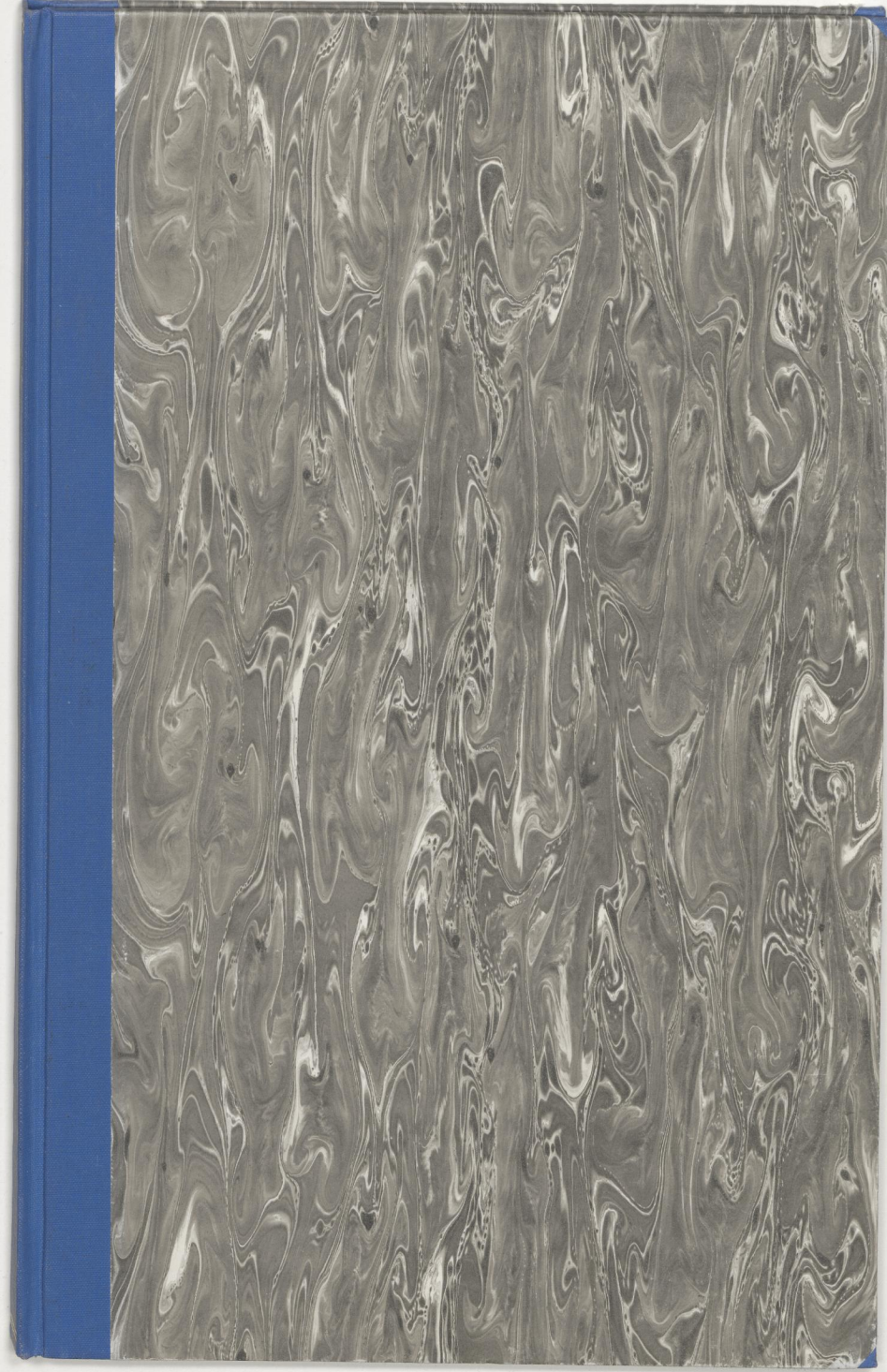

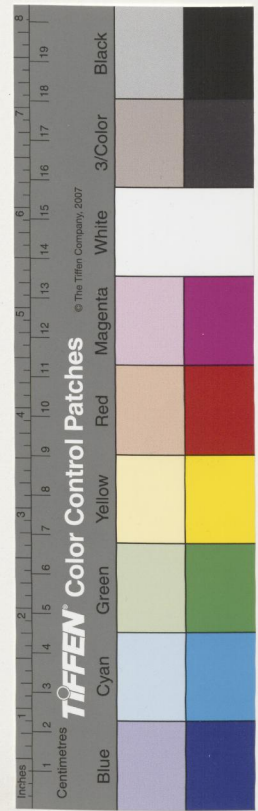

THE TIFEN COMPANY

1. Tifens Company	(10)	1-10
2. Tifens Company		1
3. Tifens Company		2
4. Tifens Company		3
5. Tifens Company		4
6. Tifens Company		5
7. Tifens Company		6
8. Tifens Company		7
9. Tifens Company		8
10. Tifens Company		9
11. Tifens Company		10
12. Tifens Company		11
13. Tifens Company		12
14. Tifens Company		13
15. Tifens Company		14

THE TIFEN COMPANY, 1900-1910
TIFEN COMPANY, 1900-1910

16. Tifens Company	(10)	15-16
17. Tifens Company		17
18. Tifens Company		18
19. Tifens Company		19
20. Tifens Company		20
21. Tifens Company		21
22. Tifens Company		22
23. Tifens Company		23
24. Tifens Company		24
25. Tifens Company		25
26. Tifens Company		26
27. Tifens Company		27
28. Tifens Company		28
29. Tifens Company		29
30. Tifens Company		30
31. Tifens Company		31
32. Tifens Company		32
33. Tifens Company		33
34. Tifens Company		34
35. Tifens Company		35
36. Tifens Company		36
37. Tifens Company		37
38. Tifens Company		38
39. Tifens Company		39
40. Tifens Company		40

INNEHÅLLSFÖRTECKNING TILL SAMLING 77. Lojo, Sjundeå, Kyrkslätt
Mikrofilm K 1. Filip Sundman, 1900.

Historiska sägner:

1. Kyrkans uppkomst	(LO)	s.1-3
2. Kyrkans klockor	"	3
3. Kyrkans målningar	"	3
4. Ryssarna och kyrkklockan	"	4
5. Om jättar	"	4-5
6. Hitis bro	"	5
7. " Drakabon " och gamla skatter	"	5
8. Ojamo gruva och rådarn	"	6
9. Ågarna till Laxpojo	"	6
10. Namnet Gärknäs	"	6
11. Ofredsår och ryssarnas framfart	"	6- 8
12. Ätten Adlercreutz	"	8- 9
13. Nödår	"	9
14. Lönnbränneri på Storön	"	9

Bellman anekdoter: Bellman bjuder på middag,

fisk och vatten ur sjön, Bellman bjuder på utslita sämsbyxor, Bellman metar liggande på sin säng, Bellman i landsflykt.		9-10
15. Om Sjundeå kyrka	(SJ)	11-12
16. Ramondo besegrar jätten	"	12
17. Om Svidja gård, om den grymma borgherrn, om Kroknäbb, om spöken, "Barron Fleming"	"	13-17
18. Om Sjundby gård	"	17-18
19. Hundbacken	"	18
20. Spökhistorier	"	18
21. Spådomar om Mörsbacka gård	"	18-19
22. Pikkala gård	"	19
23. Krigstider, ryssarnas grymheter, orien- taliska kriget	"	19-21
24. Om Gustaf Vasas irrfärder i Finland	"	21
25. Nödår	"	21-22
26. Om kyrkan i Kyrkslätt	(KY)	23
27. Namnet Biskopsböle	"	23
28. Pietismen	"	24
29. Om Vichtis kyrka	"	24
30. Om missionären på Makilo	"	24
31. " Dalagubbarna"	"	24
32. Märken efter hästskor på Medvastö berg	"	24
33. Namnet Gesterby	"	24
34. Jättekasten vid Antvik	"	24
35. Huvudskallar på Kaplanbostället	"	24
36. Brudbacken vid Hvitträsk	"	24-25
37. Spöken på Sarfvik	"	25
38. Avrättningen på Jolkbybacken	"	25
39. Om grottan i Gunnarsby	"	25
40. 1788 års krig fortsättning	"	25

Fortsättning på innehållsförteckning till SAMLING 77.

41. Orientaliska kriget, om ryssarna och om engelsmännen (KY) s. 25-30
42. Om esternas inflyttning till Kyrkslätt och om namnet Estby " 30
43. Rörarna i Överby och Nurmijärvi " 30-31
44. Nödåren 1860-61 " 31-32
45. Alexander III i Bobäck " 32

Ordspråk 59 st. Lojo, Kyrkslätt, Sjundea 32-34

Gåtor:

1. Hummelstören 35
2. Hästkorna 35
3. Kon mjölkas 35
4. Ägget 35
5. Stabban 35
6. Uret 35
7. Dörren 35
8. Strumpstickorna 35
9. Brevet 35
10. Smultronet 35
11. Klär af fötterna 35
12. Qvasten 35
13. Fönstret 35
14. Brevet 35
15. Ringen 35
16. Ärtarna 35
17. spjället 35
18. Tungan 35
19. Två stängande kor 35
20. Kärnar smör 35
21. Munnen 35
22. Grytan på elden 35
23. Järnband 35
24. Björkvirke 35
25. Brevet 36
26. Solen smälter snön på gårdet 36
27. Höken hade ätit. upp halva hönan , Logen, hästen, ången 36
28. D-e-t 36
29. Sakt 36
30. Hönan på ägget 36
31. Skomakans tråd 36

Ring lekar: Lojo, Kyrkslätt, Sjundea.

1. Kom och dansa min lilla tärna 37.
  2. Bygga bo uti lunden gröna 37
  3. Grannarna våra gifte sig i fjol 37
  4. Och nu är Udda vaken 37
  5. Syster, syster, Edlan min 38
  6. Fru Söderström, fru Söderström 38
- fortsättning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING TILL SAMLING 77.
Lojo, Sjundea, Kyrkslätt
Mikrofilm K. I.
Filip Sundman, 1900.

Historiska ämnen:

1. Kyrkans uppkomst (10) s. 1-3
  2. Kyrkans kloster " 3
  3. Kyrkans målnings " 3
  4. Kyrkans och kyrkkloster " 4
  5. Om Jättar " 4-5
  6. Hittis pio " 5
  7. " Draksten " och gamla skatter " 5
  8. Oljans gruva och rådgärn " 6
  9. Åkarna till Laxbo " 6
  10. Namnet Örnkälla " 6
  11. Örtedars och ryssarnas framfart " 6-8
  12. Åften Adolferns " 8-9
  13. Nödår " 9
  14. Lännsbarnen på Stora " 9
- Helman anekdoter: Helman död på middag, flask och vatten ut ejän, Helman död på heliga skäpkyrka, Helman meter liggande på sin äng, Helman i landsflykt. 9-10

15. Om Sjundea kyrka (21) 11-12
16. Namnda besöktar Jätten " 12
17. Om Svilda gård, om den frimurs bröderi, om Krokstap, om spöken, "Natten Fleming" 13-17
18. Om Sjundea gård " 17-18
19. Hundbacken " 18
20. Spökenstatorier " 18
21. Spöken om Kyrbacka gård " 18-19
22. Pirkala gård " 19
23. Krigstider, ryssarnas rymskoter, orden-taliska kriget " 19-21
24. Om Gudsor Vasa kyrkor i Finland " 21
25. Nödår " 21-22
26. Om kyrkan i Kyrkslätt (KY) 22
27. Namnet Håpaböle " 22
28. Pletamen " 24
29. Om Vichis kyrka " 24
30. Om missionären på Makio " 24
31. " Dalabarnen " 24
32. Mårken efter hästet på Nedvats berg " 24
33. Namnet Gesterby " 24
34. Jätteskaten vid Antvik " 24
35. Hundskallan på Kyrkslätt " 24
36. Stubbarn vid Hvitträsk " 24-25
37. Spöken på Särvik " 25
38. Avrättningen på Jolkbacken " 25
39. Om krotan i Gummaby " 25
40. 1788 års krig " 25

Fortsättning på innehållsförteckning till SAMLING 77.

7. Hänvisning till nr 414 i Nyland	s. 38
8. " " 434 " "	38
9. " " 672 " "	38
10. Kom, kom lilla vännen min	s. 38
11. Fragment av ringlek: ...tills solen går upp igen	39
12. " " " ... se så är jag fri från dej	39
13. " " " ...den äran få att med min kärsta dansa	39
14. Hopp Stina, se här har du mej	Fragment 39
15. Det kom två musikanter alltifrån	" 39
16. Hoppa stå ej och dra dej	" 39
17. Tro ej, att jag går här och friar	39
18. Hur du vänder dej och hur du svänger dej	39
19. Fragment av ringlek: .. som du gav mig :: Vessko har du och träsko har jag	40
20. Det kom en flicka ifrån en ö	Fragment 40
21. Mors grisar ä vi allihopa, allihopa, allihopa	40
22. Fragment av ringlek: .. dig lofvat, klippskins- handskar skall du få	40
23. Gamla Stinas stuga	Fragment 40
24. Fragment av ringlek: .. men till denna, Fast jag henne i handen tager	40
25. Mor fer ut och åka, spände för en kråka	40-41
26. Här ska bli bröllop och de ä visst	41
27.	
28. De herdar och herdinnor	Fragment 41
29. När flickorna ska hålla bröllop	" 41
30. Fragment av ringlek: .. och sen på tå	41
31. " " " Hå hå ja ja hästman har jag	42
32. " " " Han skall oss ta ihopa	42
33. Skeppet seglar till Köpenhamn	42
34. Flickan går i dansen, spatserar sina jämna steg	42
35. Hoppa ville jag och hoppa ville du	42
36. Kom flickor, ska vi bjud till Gästborg	42
37. Fragment av ringlek: .. Nu är jag både ledsen och trötter	42-43
38. Fyra flickor i en ring, alla muntra, glada	43
39. Hänvisning till nr 420a i Nyland	43
40. Fragment av ringlek: Jag gick mig ut i min faders gård	43
41. På vår äng står en gammal lada	43
42. Fragment av ringlek: Ack, ack du högmodiga gosse	43-44
43. Jag går ut och jag går in jag går ut ti att söka	44
44. Hopp Pelle, hopp! Här har du mej	44
45. Nu är det jul igen och nu är det jul igen	44

Skrock:

1. Om en stor sten vid vägen mellan Sjundeå och Kyrkslätt	45
2. Skydda djuren mot marun	45

Ortnamn:

45

Fortsättning på innehållsförteckning till SAMLING 77.

31. Ortnamnliga kriterier, om ryssarna och om engelsmännen	30-31
32. Om ryssarnas inflyttning till Kyrkslätt och om namnet Käsky	30
33. Ryssarna i Överby och Nymälarby	30-31
34. Ryssarna 1860-61	31-32
35. Alexander III i Helsingfors	32
Ordningsnr 22 st. 1000, Kyrkslätt, Sjundeå.	32-33

Gäst:

1. Himmelsfärd	32
2. Himmelsfärd	32
3. Kom mästare	32
4. Åker	32
5. Stäppan	32
6. Uret	32
7. Dörren	32
8. Strumpsticker	32
9. Huset	32
10. Smultronen	32
11. Kär i löften	32
12. Gården	32
13. Fästet	32
14. Huset	32
15. Rinken	32
16. Årten	32
17. spjället	32
18. Tugan	32
19. Två stängande kor	32
20. Kärna smör	32
21. Munnen	32
22. Gården på eiden	32
23. Järnband	32
24. Björklycke	32
25. Huset	32
26. Solen smälter snö på kändet	32
27. Håken hade kätt upp påiva bänan, lögen, hästen hågen	32
28. D-ett	32
29. Sekt	32
30. Hånen på ägget	32
31. Skomakers tråd	32

Ringlekar:

1. Kom och dansa min lilla kärna	37
2. Bygga på uti lunden gröna	37
3. Grannarna väta kille sig i tjöl	37
4. Och nu är Udda vakna	37
5. Gåster, gåster, Edan min	38
6. Fru Söderström, fru Söderström	38

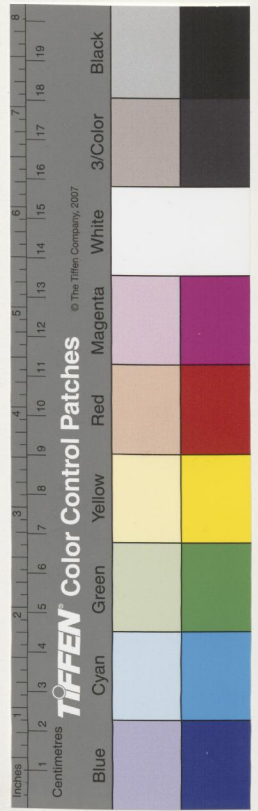
42	1. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	2. Sköddes djuren mot mellan	42
42	3. Sköddes djuren mot mellan	42
42	4. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	5. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	6. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	7. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	8. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	9. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	10. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	11. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	12. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	13. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	14. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	15. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	16. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	17. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	18. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	19. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	20. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	21. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	22. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	23. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	24. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	25. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	26. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	27. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	28. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	29. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	30. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	31. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	32. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	33. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	34. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	35. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	36. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	37. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	38. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	39. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	40. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	41. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	42. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	43. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	44. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	45. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	46. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	47. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	48. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	49. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	50. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	51. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	52. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	53. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	54. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	55. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	56. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	57. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	58. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	59. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	60. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	61. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	62. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	63. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	64. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	65. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	66. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	67. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	68. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	69. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	70. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	71. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	72. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	73. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	74. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	75. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	76. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	77. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	78. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	79. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	80. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	81. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	82. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	83. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	84. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	85. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	86. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	87. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	88. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	89. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	90. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	91. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	92. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	93. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	94. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	95. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	96. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	97. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	98. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	99. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42
42	100. Om en stor sten vid vägen mellan Stundsk och Ryskåskälet	42

Logo.

Kopparbergs
mars 1915

Liksom kyrkan. Inledning
utgör den ort, där församlingsboerna efter
veckans arbete samlas antagligen, för att ge-
mensamt tacka den Höga för hvilans väls-
signelse, så koncentreras sig också de historiska
sägnerne kring detta ställe. Kyrkan bingar ju
in helming från minnesrika dagar från en
så långt aflägsen tid, att icke ens minnet
har bevarat något därifrån. Om dessa dystra,
måktiga murar, dessa höga, minnesrika hvall
och denna fildfulla kyrkogård kunde tala,
vilken rik skildring af socknens vetande
öden skulle icke därigenom vinnas! Med
vördnad och andakt hädes allmogemannen
in i helgedomen. Men denna känsla är
dock bemängd med en god del irdskypelse.
Än detta tempel utgör ett veck af vanliga
människors händer, kunna dessa ofantliga
stenblock i murarna blifvit ditsatta af män-
niskor, och huru upplögo de onda makterna

2
detta bevis på hyllning åt deras öfvermåttiga
motståndare? "Sådana frågor uppstå omöj-
ständligt i den enkla allmogemannens güt
och framkalla en begrundning, som ut-
mynnar i dessa vidskepliga föreställningar,
af hvilka här nedan följa åtskilliga.

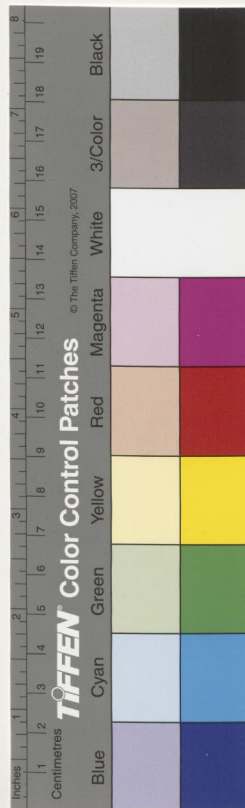
I mina senaste är in-
lemnade samlingar omnämnde jag bl.a.,
uppkomst. att Tenala kyrka, enligt den gängse folk-
tron, vore byggd af jättar. Detta gälles af-
ven om Lojo kyrka. Berättelserna om dessa
kyrkors uppkomst öfverensstamma äfven
i öfrigt. Om Lojo kyrka berättas följande:
jättarna, som skulle bygga kyrkan, sågo
sig om efter en lämplig plats därfor. Dess
val föll på Kyrkstad. Här lade de grunden
i närheten af ~~den~~ plats, där gästgifveriet
nu står, och drogo byggnadsarbetet raskt
undan. Men efter en tid märkte de, att
de hade fått mäktiga fiender, som mot-
betade dem. Det de om dagen hunnit byg-
ga funno de om morgonen nedrifvet och
förstöört. Detta hade de onda andarna
gjort. Då detta slaka spel icke tycktes upp-
höja och då arbetet till följd därav icke
skred det minsta framåt miste jättarna
tålmodet. De beslöt att öfvergifva Kyrk-
stad och uppbygga kyrkan på någon lämp-
ligare plats. För detta ändamål spändes ett
par oxar för ett lass sten ochingo drogo
efter behag. Där de tredje gången stannade
uppfördes kyrkan. Detta gick nu för sig utan
några motgångar (Enbergskan Kyrkstad).
Som stöd för riktigheten af ovanstående
framhålltes namnet Kyrkstad. Den half-
färdiga kyrkan därstädes skall sedan ha

3
fallit samman i spillet, hvaraf delar
ännu torde finnas på platsen.

Då Lojo kyrka sedan var ^{2.} Kyrkans
fullt färdig störde Gudet från dess klocker
många jättar, som bodde i de hringliggande
trakterna. En af dem slungade i vredesmod
ett väldigt stenblock från Kyrkstad mot
kyrkan, men träffade lyckligtvis icke.

Om tillkornsten af Lojo klockstapels ^{3.}
stora klocka meddelade mig veggelämpas
Stenman följande: En lif dömd fånge skulle
afrättas. För att rädda lifet lofvade han
att gjuta en stor kyrkklocka. Som försam-
lingen just då var i trängande behof
af en sådan, gick man in på hans vill-
kor. Att fången höll sitt löfte, kan man
i den dag som är i klockstapeln.

Kyrkans målningar förskufva sig ^{4.} Kyrkans
från en konungadotter. Nedan arbetet
pågick härjade ryssarna i trakten och hon
var därfor tvungen att gömma sig på
kyrkvinden. Men då hon också där var
osäker, flyttade hon till Kesselinna (Kestig-
linna) berg, i hvilket hon tog sin bostad.
Hon kan bilda sig ett begrepp om de
stora salar hon där bebodde genom att
vandra på berget. Dess inre skall därvid
mäktigt eka. De rista ären af sitt lif
skall prinsessan ha varit vansinnig. En
annan tradition förmäles dock, att hon efter
slutligt värf önskade befasta sitt minne,
genom att måla en egen bild på en präst
öfver altaret. Men hennes ovänner afundades
hennes denna ära. I hemlighet gjorde de
ställningarna, hvilka hon använde vid sitt ar-
bete, så vacklande, att de ramlade då prin-
sessan besteg dem. Härvid föt hon döden.

På en kyrka tydes namnet Gårskär (jfr fi Kirkkoniemi). Den första kyrkoherden i Sojo hette Siutus (Karolina Ekberg, Sojo prästgård). Då ryssen kom till landet tog folket allmänt till flykten. För att rädda kyrk-klockan sänktes den i sjön i trakten af Karsli (även Gamo nämnes). De som utförde detta arbete återvände icke efter det ped åter inträdde i landet och därför har klockan varit omöjlig att påträffa. Gam-malt folk tror sig kunna se den, där den vaggas på yttoltenen. Pengar skall finnas i den. Men det är omöjligt att få upp den ur djupet, emedan där till erforskas kännedom om de trollord som uttalades vid dess nedsänkning, och de hafva tyvärr gått förlorade.

En tid skall Sojo kyrka hafva utgjort stall för ryssarnas hästar.

Om jättar finnas många berättelser. En gång befann sig en jätte på väg till Sojo kyrka i afsekt att förstöra den. För detta ändamål bar han ett väl-digt stenblock i skjortärmen. I närheten af kyrkstad mötte han en käring med en mängd skodon på armen. "Hur lång väg är härifrån till Sojobacken?" frågade jätten. "Såande på sina skodon svarade käringen: "Åh, det är lång väg. På den färden har jag slitit ut så här många par skoplagg." Försäkrat öfver att masta bära den långa stenen så lång väg, kastade jätten den ifrån sig bredvid vägen. Och där ligger den allt fortfarande.

En jätte hade vadat genom Lojogö och beklagade sig öfver att vattnet nätt honom öfver stofslekasten.

En jättflicka tog en gång en bonde jämte en plog och 2 par hästar i sitt förkläde och hemtade sina leksakers herr till fadern. "Låt dem vara, mitt barn!" sade denne, "bon den är icke att leka med."

Tvorne jättar, en karl och en kvinna, byggde en beo invid Torpudden. De böjades från hvar sin stånd och byggde mot hvarandra.

En tid förrän man böjades i Klites byggda bron öfver Klites sund såg man beo nattetid en lampa brinna mudd i sundet. Öfrananfödda Ekberg, som meddelade mig äfven detta, uppfattade det som ett uppmunrande tecken åt byggnadsmännen.

Trakten kring Sojo kyrka är sås = 12. Dolda delar rik på "draksten" och i Gamo åkrar fin-nas många skattegräsoar. Det inträffar rätt ofta på Sojobacken, att man hittar gamla mynt i åkrarna. I Rautniemi på Stöön finnes en grufva, som innerluter rika skatter.

Gamo grufva upptogs år 160. Gamo-Tvorne gånger skall vattnet hafva brutit sig in i grufvan. Medan vattnet efter första gångens inbrott ännu fanns kvar på bott-nen af grufvan, varseblef man ett djur, närmast likt en kalv, som sprattlade därnere. I den tanken att någons kalv råkat falla i grufvan, vidtog man anstalt för att rädda den. Man kastade först ner mycket ris-skor, så att den skulle få stadigt fötjärte, och därpå sänktes en gosse ner, för att binda den vid en lina. Då gossen kom ner var kalven förvunnen, men så snart gossen blifvit uppkalad visade den sig åter. Det egendombiga var att ingen såg hela djuret. Några sågo endast ögonen, andra

jättar.

äter endast öronen o. s. v. Nu förstod hvar man, att det var "rädarn", som man hade sett. Den ville endast uppmärksamma folket att äter vittaga med arbetet i grufvan.

Laspöjo.

En af egarna till Laspöjo gård i Sojo hette Pörn. Han skall hafva varit mycket grym, ja ända till den grad, att man hörde att den onde bodde i honom. Då han skulle begravas hade hästarna ett ansträngande arbete att draga honom till grufvan, ty "det onda vägrade si." Hven drängarna, som måste bära hans lik, klagade och sade: "Helt slä vi hö hela dagen, än vi bära hans lik."

Gärkenäs

Ordet Gärkenäs härledes sig från namnen på två soldater, Gärk och Näs, som till först byggt på stället (Smiden Tjumper - Märbacka). Gärken hade byggt sig en gård i närheten af Märbacka, och grunden lår vara synlig än.

Heds-
är.

"Då de va ofred i lande" flydde alla, som voro i stånd därtill, till skogs och togo med sig så mycket, som det var möjligt att transportera. Hven de, som voro tvungna att stanna kvar, buro allt hvad de kunde umbära till säkra gömställen i skogen eller i sankte det i jörn. Detta gjorde de, emedan ryssarna voro kända för sin grymhet framfäst. De stulo och plundrade skogningstörst öfverallt där de drogo fram, såväl i den fattiges usla koja, som i den rikes välförsedda boning. Att de så gjorde besodde till en äter del därpå, att de själva voro högst illa utrustade och utblottade på det nödvändigaste. Allmogens tvangs att framföra deras förräder, utan att därför erhålla någon betaltning. Svärtern inträffade

det ofta, att de återvände från skjutten illa misshandlade och med utkörda hästar ja i värsta fall kunde de blifva borta för alltid. Men icke nog med att de förgrepa sig på andras egendom. Det berättas härresande historier om deras omänskliga behandling af befolkningen. De hade beänt in människors lifvande skurit bröstet af mödrarna, för att göra det omöjligt för dem att nära barnen, och fäst dessa med tvassa stavar i bakdelen på gärdsgårdar, o. m. d. Så una ställen hade dock ett menckligare förfarande gjort sig märkbart. Så t. ex. skulle ryssarna efter fredslutet hafva hemtat mylmattor till socknen, så att ^{det} utblottade folket fick föda. Ordet hammar Stenman berättar om deras förfärliga förfarande: Ryssarna bortjagades från öten af ett band, hvars ledare voro s. k. Savojägare. Dessa voro jättelika, kraftigt byggda, groflemmade, starka och vilda män, vidtberömda för tappervet och skjutskicklighet. Ryktet om deras utomordentliga egenskaper nådde t. o. m. Pörn. "Pörn härnäst viot så finns e allti i en kejsare i Pörn." Denne uttalade då sin lifliga önskan att få se en sådan ryktbar man. Han lyckades öfvertala en Savojägare att komma till Pörn. Han mottogs mycket nådigt af kejsaren, som berömde honom för hans värt. Men finnessens väldiga näsa lockade hofnaren till skämt. Då Savojägaren helt menlöst stod och språkade med kejsaren passade hofnaren på och gaf honom en knäpp på näsan. Förgymmasl vände sig den förstnämnda om och röt med stentorsstämma: "Inga nässpel." Men då naren det oaktadt upprepade leken,

slog finner, bekymrad om kejsarens när-
varo, till honom så härdhärdigt, att han
"flog ut" genom fönstret och dog. Förärad
öfver en sådan våldsamhet, var kejsaren
glad att slippa af med vår man och den-
ne återvände hem, medveten om att
hafva skaffat sig och sitt land tillbörligt
anseende. — I det krig, "som räckte 3 år"
var det så stor manspillan, att hästar-
na gingo i blod till knäet. Ryssarna
flydde och svenskarna kastade eld efter
dem. "Då stjälpte folk så i va omöjligt
ti bigrar dom alla." En annan gång
kommo ryssarna "stjäländigt" till landet.
Då det icke fanns några trupper, som
kunde hejda deras framfart, skickade
kungen efter dalarnas. Tågleda af fö-
samlingens klockare lyckades dessa öfver-
rumpla det ryska läget. Förposten blef
genast nedgjord. Då ryssarna märkte
situationen uppstod det en förfärlig
uppständelse i deras läger. Tillwallan
var så stor att de började skjuta på
hvarandra i misstag. Hela truppen skall
hafva blifvit nedgjord. En rysk officer
berättas hafva erbjudit en dalekard sin
klocka som lösen för lifet, men denne
afslog anbudet och sade: "Jag har gått så
lång väg för din skull och därför skall
du hafva det här." Ett kugg. — — — Detta
blodbad skall hafva intäffat vid Elgers
(Engä) (Einnberg Sörkis-Tekby-Lojo)
i Falby län finnas ryska grafvar.

Stockholms grottan har utgjort ett tillhåll
för frilytare

Adlercreutz.

Titlen Adlercreutz' stamfader var
en tofpareson i *Västby-Lojo*. Han tog
tjänst hos en Fleming och kom i dennes

följa till Sverige. Här blif han en af kun-
gens drabantier och antog namnet Teuterström.
Han utmärkte sig i krig. Sedan vann han
befattning som i kammarskollegium (!) och
adlades år 1700, hvarvid han antog nam-
net Adlercreutz.

Enligt Karolina Ekberg dotter Nödis.
ge många af hunger under nödåren 1867-68.
Då hon var en liten flicka, alltså för omkring
65 år sedan, inhäffade det stundom, att var-
gas fäde bort barn från kyrkobyn. Öflast
var det omöjligt att rädda dem.

I medlet af detta sekel i Lön-
florerade lönbränneri på Årön. Där tillverka-
des stora mängder brännvin, vinnarehet var
och höstetid, då men förde gjorde det omöjligt
för länsmanen att komma öfver. Det räddade
flere år förän lagens arm nådde de brottliga,
ty dessa åtrijöta öbornas förhållande och kunde
lita på deras tyglöshet.

Om Bellman har jag an- Bell-
tecknat följande anekdoter: En gång bjöd Bell-
man sina vänner på sin middag och antydde
att fiske skulle höra till rätterna. På den utsatta
tiden infann sig en stor skara hos honom.
Värden gick med de inbjudna ner till sjöstran-
den, pekade på vattnet och sade: "Där har Ni,
mitt herrskap, soppan. Drick först upp spadet,
så får Ni fiskarna till efterrätt!" — En an-
nan gång, då Bellman bjöd sina vänner
på middag, lät han hacka sina gamla ut-
slitna sämskebexor till pylsa och amätta dem
med kryddor. Gästerna äto med god aptit och
prisade den delikata rätten. Men dom om deras
förhållande, då värden efter slutad måltid under-
rättade dem om ingredienserna. — En gång

lät han vatten stömma in i sitt rum,
så att det blef som en gjö. Själff hade
han sig i sängen, med ett metepö i
handen, och läbade meta. Då hans vän-
ner kommo på besök, fingo de bevitna den-
na denna scen, på samma gång de
blefvo genomdränkta af det utöfverman-
de vättnet. — En gång blef Bellman
landsförsad. Då konungen kort därefter
reste i en af Stockholms grannsocknas, såg
han Bellman sittä till hästskrof invid vägen.
På kungens vredgade fågar, hvar han un-
derstod sig att vara här, oaktadt han var lands-
försad, svarade Bellman "jag befinner mig
icke i Ers Majestats rike, utan i kyrkans".
Detta svar blidkade kungen, så att Bellman
åter kom till nåder.

Sjunde.

I denna socken *St. Sögn* Kyrkan.

utgöra kyrkan och Svidja gärd traditionens
omhullade ikötebarn. Berättelserna om
den förs uppkomst skilja sig väsentligen
från hvarandra. Hvarandra öfverensstämma
dock däri, att kyrkan först byggdes af jättar
i Sjundby på Kapellberget. Benarna hemta-
des från Tingeliberget. Men här skilja sig
berättelserna från hvarandra. Den ena öfverens-
stämmar i det hufvudsakliga med hvad här
från finnes anfördt om kyrkan i Fjörstad:
historien om de onda makterna, som bragte
företaget om intet, tvillingsoxarna, m. m.
kommer äfven här fram. Den andra säg-
nen förmåler, att kyrkan redan var färdig,
då en olycka inträffade med kyrkklockorna.
En stark vindil slöt lös dem från klock-
stapeln och förde dem med sig långa vägar.
Den stora kyrkklockan hamnade i Bollstad-
träsket under Skällberget. Den mindre för-
des än längre, ända till den plats, där den
nuvarande kyrkan står. Man gjorde en gång

ett försök att taga upp den fäna, men man misslyckades. Klockan var visserligen redan uppe vid vattenbygget, men då kunde en taltängd käring icke mera styra sin tunga, utan utropade: "Si, nu kommes Sjundeå storbomben upp." Detta hade till säfvel, att klockan sjönk tillbaka i djupet och där har den fått ligga i seden dess. Denna stur med klockorna betraktades som en fin vink af naturen att lemna Kapellbacken åt sitt öde och uppföra kyrkan på en annan plats.

(Enbergskan - Nybacka - Sjundby)

Därtill ansågs den plats, där den lilla klockan låg, för lämpligast. Byggmästaren var dock af annan åsigt. Han föreslog en annan plats. Då hans förslag icke vann understöd skildes han i vredesmod från hela företaget och spädde, att kyrkan skulle beina på en fastlagsöndag och ståta samman på en långfredag. Och om man får tro valstenskan i Kapellkulla, så har spädernens första del redan sett sin uppfyllelse.

Ramondo.

Ramondo var en väldig kask. Därom vittna de mått, som Enberg-Sjundby angaf. Ramondo var nämligen 15 alnar i remlinningen och behöfde 50 alnar tyg till ett par byxor. En gång kom han i gräl med en jätte, som hämnade honom för hans ofärlighet. Med utropet "du giras du" rusade han på honom. Nu uppstod en förbittrad, långvarig kamp. Berget, på hvilket de voro, trampades till ler. * Till slut lyckades Ramondo besegra sin svära motståndare.

* Bergen voro på den tiden mjuka, emedan de höllo på att växa.

Man kan säga att Svidja.

Sjundeå sockens historie är tillika Svidja sockens. Nämnda gods har nämligen egt större delen af socknens jord och därför öfren utöfvat ett stort inflytande på socknens öden. Att detta inflytande varit allt annat än till gagn för socknen i dess helhet är viast ty af de berättelser, som ännu fortleva i folkets minne sedan den tiden, framgår, att de mäktiga herrarna till Svidja varit riktiga plågor för folket. Det berorde, i hvilket allmoget stod till godset, höll på att öfvergå till lifegenskap, om icke lagen hade trädtt räddande emellan. En af egarna skall hafva fått ständas till ansvar för försök i den riktningen och dömdes till fängelsestraff. (Lampen - Sjundby). På Svidja herskade fimmuren och ett ogodaktigt lefverne. Egarna voro särdeles gymna och ofta voro fruarna likaså. Om någon tjeppare hade förgått sig, så måste han falla på knä framför frun och kyssa hennes fot. I källarena förvarades fängar, hvilka torterades på de värsta sätt och afsläpades genom halshuggning. En fogde, som visat sig mild mot arbetsfolket, fick undergå tortur på sträckbänken. Arbetskvinnorna trungs att gifva di åt gårdens hundvalpar. Följande historie berättas allmänt i Sjundeå. Gårdens barnflicka gick en dag med herrns barn på armen ut på gården. Där stod en dranktina med het drank. Hon ställde sig bredvid kärket och sade för sig själf: "Hvad skulle man göra åt mig, om jag fällde barnet där?" I och med detsamma gnarkade barnet våldsamt till och föll i grytan, där det omkom i den guldande dranken. Borg herrns vrede var förfärlig,

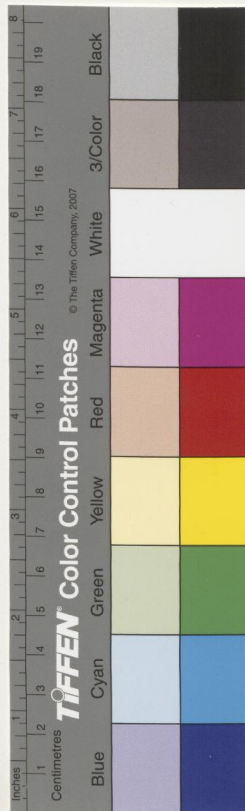

liksom det skedd han lät flickan undsgå.
Hon sattes med sitt 3-års gamla barn i en
våldig gryta med vatten, hvarunder sedan
uppgjordes eld. Några karlar sattes att vakta
där invid. Sägner förmäles, att barnet först
klagade öfver köld. "Var tygt mitt barn," sade
modern, "nog få vi varmt än." Där finge de
sedan förmägen koka. Det påstas, dels att
grytan sjönk under jorden, man vet icke hvar,
dels att den begreps tillsammans med flickan
och barnet. Detta förfärliga död skall dock
hafva gipset herrns samvete så, att han be-
gick självmord. Dock berättas det och annor-
lunda om hans död. Hans gymhetes mot
underhafvanden och särskildt detta brott
försvakade, att klaganad framfördes till kejs-
aren. Denne förordnade, att han till straff
skulle muras in levande. Så skedde och i
stående ställning måste han tillbringa sine
återstående dagar. Genom en tung glugg
tillfördes honom fisk luft samt hans dag-
liga rationer af söt mjölk och brötsbröd.
Tillgången vid hans inmurande är icke
närmare bekant, men man har skäl
att antaga, att den utgjorde resultatet af
ett allmänt upplopp. Det berättas nämligen,
att folket hjälpte kejsarens utskickade
vid domens verkställande. Medan Fleming
ännu var vid lif skickade kejsaren några
män att undersöka tillståndet på Sjunde.
Länmannen va i orrera tillsammans
med dem. Då de kommo till Flemings
hus, ryckte de honom i skägget och sade:
"Om du icke hade varit så gynn, så behöfde
du inte stå där." Flemings make, som hörde
dessa ord, svarade: "Om han icke skulle stå

där, så skullen i aldrig hafva ryckt honom
i skägget." Kort därpå afled Fleming genom
frätten af maskas. Han skall hafva varit
förmurad. — Det berättas också, att Fleming
hade begått självmord. Då de kejsarens an-
daden anlände för att häkta honom, var
han ett lik. För att öfvertyga sig därom,
ryckte de honom i skägget och sade: "Om
du nu skulle lefva, så skulle vi häkta dig."
Härtill genmålde funn stött: "Om min man
hade lefvat, skullen i aldrig kommit härn."
Detta var försvakade hennes häktning.

Flöknäbb, en af rikets mäkta-
gäste heras, bodde i Sjunde. En gång
fick denne i uppdrag att mota fienden,
somm hade trängt in i landet. Men Flö-
knäbb var "falsk". Han stannade hemma
och sände en annan i sitt ställe. Följden
härpå blef olycklig för riket: fienden träng-
de plundrande in på alla håll och beseg-
rade det plantlösa motstånd, som de lönte.
Det oaktadt reste Flöknäbb till kungen och
fordrade till lön för sina tjänster tre konung-
riken. Kungen, som kände hela bedrägeriet,
lät emellertid häkta Flöknäbb och döma
honom till förlust af högra handen och
"nackan". Flöknäbb lyckades rymma från
fångenskapen och komma hem till Sjun-
de. Hemma hade man emellertid blif-
vit undermåttad om hans ~~öfver~~ gen-
om egen domlig händelse. Då pigan en dag
gick till källaren efter "dricka" träffade hon
en bässe, som berättade att hvar som
hade vederfarits heren. Undermåttad hämn
kom från själ nor till källaren och fick
höra samma skildring från bäsens mun.
Kort efter Flöknäbbs hemkomst dog en

"tiggigubbe". Han kläddes i en fin svepning och lades i en dybar kista. Kven däremot gjorde sig i källarn. Då konungens utöande antände för att häkta rymmaren, fingo de höra, att denne var död. Till gäternas visso föides de till tiggigubbens bår. För att förvisa sig om att han verkligen var död, drogo de honom omiladt i skägget. Härvid yttrade de orden, hvilka här ofvan blifvit anförda. Även funn genmäl är bekant. "Tiggigubben" fick sedan en ståtlig begrafning. Kroknäbb höll sig gömd ännu en tid tills han var utom all fara.

(Fästenskän - Håferskulla)

En af Flemingarna var mycket "iltmari i fälsker". Han hade länge lefvat osams med sin fru och slutligen inespånade han henne i hemlighet i källarn. För att emellertid dölja detta, uppgaf han, att hon var död och ställde till en storartad begrafning. En lång tid fick den arma frun dröjas i ett fängelse förrän hon befriades af äldsta sonen. Denne hade märkt, att fadern dagligen bar lifnemedel till källarn. En gång smög han sig efter och upptäckte den hemliga hemligheten. Han stäppte sin mor lös och gjorde att fadern fick ett skänkt straff.

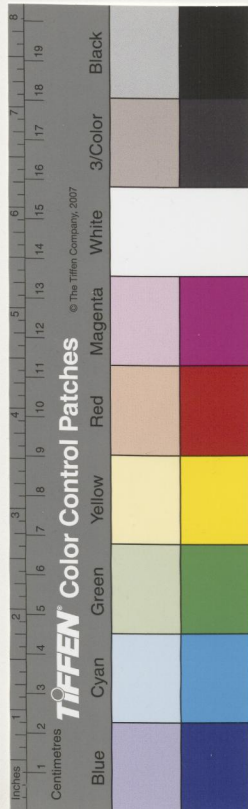
Det spökas grusligt på Svidja. En af dess egare hade haft ett silfverben. Efter hans död lät hans arvingar där af göra en silfverbägare. Nu började det spöka. En gång, då pigan kom till källarn för att fylla bägaren med vin, hörde hon ett stönande ljud. Hon lysade och kunde

skulligen förnimma ett tydligt: "Jj mitt ben." I första förskräckelsen sprang hon bort, men tvangs af nyfikenheten att återvända. Då öfver den klagande rösten bröt källarns djupa tystnad, dristade hon fråga: "Skem har då ditt ben?" "Du har mitt ben," svarade rösten och med detsamma fick pigan en duktig knuff.

"Baron Fleming" var vida berömd för sin utomordentliga styrka. Han kastade lyra med en 10 punds kula lika ledigt som med ett nyttan. En häst lyfte han obehindadt öfver gårdsgärdan. En gång höjades han kungens af 6 hästar dragna vagn, genom att med bägge händerna fattat tag bak på vagnen. Den kraft han härvid använt var så stor, att fötterna trängde ut ur skodonen, så att han fick stå barfota inför kungen. - "Klas Fleming var kungens bror."

Sjundby gård förskuf. 13 Sjund-
ver sig från 1300-talet, enligt naggas påstående by.
t. s. m. från hedendomen. 12 danska fäst-
ningsfängar skall hafva byggt ett munne-
klöster med ett alldeles flat tak. De begraf-
ros sedan i Kapellbacken. (Se ofvan!) Där det
skall spöka ännu i den dag som är. Stället
har utgjort förvaringställe för lifstidsfängar
och därinn vittna ännu ungarna i de höga
källarens väggar. Stället lät en tid hafva
utgjort säte för lagmannen. Även Karin
Mänsdotter skall hafva bott där en tid. Det
berättas, att byggnaden står på ett silfverberg.
För 16 år sedan lät det hafva varit på förslag
att riva byggnaden, men man afstod från
företaget, Gud vet hvarför. "Dofare" hafva

* En dylik föreställning råder om Röstkulla i Tenala.

konstaterat tillvaron af den ädla metallen
under ena knuten.

Hundbacken. M

Hundbacken är en gammal
steglingsplats. En gång då en tupp ryssar
körn där förbi tagande, halkade en af dem
och slog hufvudet i berget, så att han dog.
Han begravs på samma ställe. Där har
funnits mycket steglingskors.

Spök-
historier

I Berghs lår det hafva
spökat. Beröfsta skymader hafva visat sig.
I Myrans och Palmgård hafva likaså spöken
uppenbarat sig. Där, liksom på många an-
dra ställen, berodde detta på att ett be-
höft begånget på platsen. I Palmgård huf-
tades vid en reparation människoben under
färdiga golvst. Man antages att en arkanget
blifvit mördat och begravd där. Då man
kastade benen på åkern fortsattes spöken
där. För 25 år sedan huserade spöken i Trä-
sterby källare. En gång då värdinnan besökte
källaren, såg hon en liten gubbe med långt,
lofrigt skägg. Då hon närmade sig började
gubben sprunga och försvann sedan spårloft
i trädgården. Vid den noggranna undersök-
ning man sedan företog i källaren, fann
man ett människoskelett. Förklaring härpå
fick man först några år senare, då en toress
på sin svärg bekände för prästen, att han
hade mördat en ryss och begravit honom
i den nämnda källaren.

Spådomar.

I slutet af 1860 läst kom ett
fört och ståtligt funtimmer från Sverige
och bosatte sig på Palmgård. Han varn ma-
stor beömmelse för sina spådomar, som brukade
slå in till punktet och pricka följande förutgående

omtalades

meddelades mig gästgivar Malm i Bollstad.

En gång fick hon besök af egaren till Mörsbacka
gård, Grönberg. Som denne var på ett lifvadt
hunnor, så började han gäckas med henne
och hennes konst. Hon varnade honom allvar-
ligt för att vara så "glädloger", "ly", "sade hon,
"om ni visste hvad som fröstar er, så vore
ni allvarsam". På hans begäran förutsade hon
hans kommande olyckor. Hela Mörsbacka skulle
brinna upp. Sedan skulle han, som var en så
rik och präktig kass, bygga upp, den ännu i
mycket präktigt skick. Men för andra gången
skulle gården brinna och därvid skulle band-
hunden blifva ligornas offer. Men äfven nu
skulle han uppföra ett hem åter och nu bättre
och ståtligare än någonsin för. För tredje gången
skulle gården ^{brinna} och nu med rikt och ståt,
folk och få. För gånger har Mörsbacka redan
brunnit och den andra gången blef bandhunden
också innebränd.

På Riksbada gård skall finnas ^{Pikkala}
en hemlig källare, i hvilken, enligt folktron,
förvaras rika skatter. En kunglig släkt skall hafva
besatt stället. Under orientalska kriget egdes gården
af en afskedad general. Dennes fru var hemma
från Sibirien, där hon egde guldgrubbor. Det på-
stas att enghemännen skonade Riksbada, em-
dan dess egare icke var ryss. Annars hade de
kastat eldbomber på gården. För "generalen"
egdes stället af "aptekar", en omvänd jude,
hvars fru var brödig från Lappland. (Fredrika
på Sjundeå fattigård).

Då ryssen kom till landet ^{Krig}
flydde en del af befolkningen. Om ryssarnas
grymma framfart berättade från nämnda
Pälsten skan, att de dräpte små barn och skuro

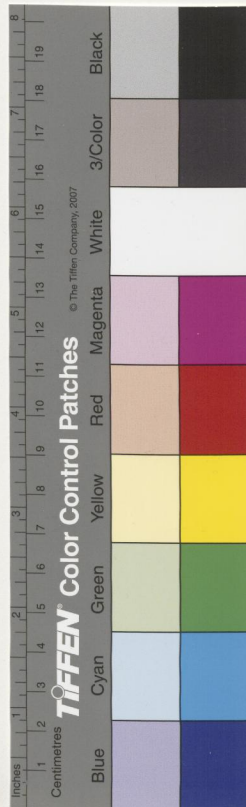
af spenarna på grinnorna och pyddle därmed
gärdsgrändstaparna. På ett ställe hade en ryk-
soldat hängt in i en keja. Han gick fram
till vaggan, där ett litet barn låg, och skulle
just sänka svärdet i det lilla bröstet, då
någonting hejdade hans arm. Barnet låg
nämligen då det såg det blanka svärdet
glimma i solskenet och detta löje gick sol-
daten till hjärtat. Men denna luckan räcker
endast en kort stund, vild djursnaturen tog
åter ut sin rätt. I nästa sekund stäppte
han vaggan och rände svärdet genom dess
botten. Men äpen i Sundea bedömer ryttarnas
beteende olika. Några försäkra, att ryttarna voro
t. o. m. välgörande, så t. ex. hade de lemnat
potatis till utsäde. "Nu finns de mat, när rytt-
sen kom till landet" skall hafva varit en
allmänt uttalad sats den tiden. — Under det
krig, som räckte tre år, stod det ofta strider
mellan våra dragoner och ryttarna, och ofta
stannade segern på dragonernas sida. —
Det är en allmän föreställning hos folket, att
amiral Cronstedt sköt blott med försladdningar
från Sveaborg till straff för sitt bedrägeri in-
munades han i Gustafsvärd. — Från orienta-
lika kriget har folket icke bevarat några
härda minnen. Engelsmannen höll sig
för det mesta ute i det yttre hafsbandet och
gärde sig icke skyldiga till några grymheter.
De påstås hafva varit i hakten af Svinö. I
Tingö-Röckis landstige de. Hvar helst de antef-
fede någon skuta, anhöll de den och berof-
vade den dess proviant, men betalade allt
ordentligt. I Långö bombarderade de ett bat-
teri eller någonting dylikt på stranden och
därvid rådde en fattig gummas stuga midt

Detta gäller
när det gäller
1808 års krig,
det frög.
Hans af den.

in i det värsta kuhugnet. Gumman lät sig
dock icke förskräckas. För att rädda sin egen
dom slog hon med underskjolen gång på
gång mot stuguknuten, allt under det hon
säfbrutet upprepade: "Bevara du min stuga!"
Faktum är, att stugan räddades (Förstör i Sundea).

Allmogon tyckes vilja lokalisera Gustaf
Gustaf Vasas vrfäder på Öinland. De va en
kung i Sverige som het Gustaf Vasa. En gång
ymde han från hovet och kom öfver till Öin-
land, där han vistades länge och väl. En gång
tog han fjäret som dräng hos en herre. Då
han skulle slå hö märkte herrn, att han icke
begrep sig alls på arbetet. Uppbragt öfver en sådan
okunnighet, skulle herrn ge honom stryk. Her-
gen bad att få laga af sig rocken först. Då
han hade gjort det märkte herrn genast
hvem han hade framför sig. Nu blef han rädd.
Kungen lät honom dock gå ostraffad. Sedan reste
Gustaf Vasa till Dalarna, hvars befolkning hjälpte
honom att återfå kronan. Då berättelsen, om huru
han räddades undan förföljarsena, genom att en
gumma mycket brutalt könde honom till kogen
att häska, är bekant, vill jag endast tillägga, att
den rädiga gumman till tack för detta goda hand-
tag fick en tunnna guld.

På 1840-talet blef det nöd. Nöd-
är i Sundea, till följd af att ett 2 timmar va-
rande, häftigt åskregn i augusti slog ned så-
den och bortförde mulden från åkrarna. År 1867-68
åt man flerstädes bröd, bakadt af bark, ärtis
och litet mjöl ja t. o. m. hakn, rönnbär och
nässlor användes för detta ändamål (Salenius
i Svartbäck). De förmögnare gårdarna blandade
håse i mjölet. Villt ända var ganska sorgligt
isynnerhet som också potaterna hade slagit

fel. Tyfus följde hungersnöden i spåren och skördade många offer, isynnerhet bland tiggarna, som i tåta skara vandrade in från andra socknar, främst Vichtis. De voro så eländiga, att mödrarna och barnen måste skjutas, ty annars hade de dött ner på landsvägen. Det var omöjligt att hjälpa dem alla, helst som befolkningen i jämf. inte hade det för godt. På una ställen fingo de genom arbete i trädgårdar och på åker förtjena en brödbit eller en tablik hafsegynsamtling. En tunna råg kostade 40 Smk och kreaturen förlor enormt i pris. Följande året fördes med sig en god, ja en ovanligt god skörd. Rågens pris sjönk tvärt till 20 Smk. Jordens afkräfskraft var förvånadsväckande. Torparen Ristom på Sridja hade helt slarfrigt satt en tunna potatis och skördade — 14 tunnor. Öfverallt fick man riktiga skördar.

nr 77

Kyrkolätt

Även om denna kyrkan. *Kristbjörns*
sockens kyrka torde den allmänna föreställningen om onda makters och trolkingsoror hafva gjort sig gällande. Föreställningen här om är dock så dunkel, att jag icke kunnat få tag på några enskildheter. Den allmänna åsikten om kyrkans uppkomst är dock den, att de på Munkhalla bosatta munkarna hade uppfört en del af den nuvarande kyrkan åt sig till bönkapell. Det har påståtts, att en underjordisk gång mellan kyrkan och klostret hade förefunnits, men denna uppgift bestrides af de flesta. Klostret skall hafva blifvit stängd, emedan där föddes ett ovedligt lif. Om de öden, som kyrkan under tidernas gång lidit, förmåses högt litet. Det nämnes, att ryssarna en gång for af med kyrkklockorna, dem de sänkte i Munkhalla ån. Äfven bortföde de kyrkoböckerna.

Biskopsbete skall hafva sitt Biskopsbete namn efter en katolsk biskop, som bodde där.

Protism.

Mot slutet af 1700-talet gjorde sig en pietetistisk riktning gällande i Tykselätt. Dess hufvudmän voro Tharberg och Enrot. Den senare byggde på Kasakberget en predikstol af sten och predikade därifrån för folket.

Tichtis kyrka.

I detta sammanhang vill jag nämna en sägen om Tichtis nya kyrka. Där den var under byggnad spådde någon, att att den skulle brinna 3 gånger, hvaraf tredje gången full med folk. Den har brunnit redan en gång.

Makilo.

På Makilo skall en estländsk missioner blifvit mördad.

I trakten af prestgården påstas några 'dalagubbar' lifpa begäfra. På Oro och Kasakbergen hafva bott troll.

På Medvasto skall finnas på ett berg vid stranden märket efter en hästsko och midtemot på andra sidan Moersfjärden ett dykkt. Dessa märken hafva uppkommit genom att en jättehäst, på den tiden då bergen voro nykta, stög öfver fjärden.

Gesterby

Gesterby har sitt namn af en soldat, vid namn Gest, som rasthället utrustade. Dessutom ägde det gården att försörja en drögen.

Jättelkast.

I trakten af Antvik finnas många jättelkast. De hafva uppkommit så, att tvänne jättar, som voro i strid med hvarandra, stodo på hvar sitt berg och slungade stenar mot hvarandra. Därvid samlade sig de stora stenhögar, som folket benämnes jättelkast.

Äfven på kaplanbriställets mark har man funnit hufvudskallar, som man till skröfver 'dalagubbar'.

I Brudbacken invid Flottäsk skall

en brud hafva störtat af hästen på sitt brölloptåg.

På Sarsvik spökade det en tid. 12 Spöken I badstugan, när m. fl. ställen lyse egendommiga eldar. Där, liksom på flere andra ställen i socknen, hafva onda andar regerat.

På Jolkby backen afstättades för Jolkby. lång tid sedan en karr - Lohman - och en qvirna för barnamord. Afstättningen skedde inom spetsgård.

Fördomdags trängde hafset upp Gunnarsby. i en djup vik ända till Gunnarsby. I närheten af nämnda by finnes enligt uppgift en groffa och där invid lemningarna af en kaja. En gång hade fienden trängt in i viken, men motades här af en hufvud soldater.

I 1788 års krig hastades de full- 1788 års na soldaterna öfverbord. Följande år kuttade man i Tykselätten mängd lik, uppflyttade på land. Under detta krig stängdes i svenska krigskepp, nämligen Flytjärn, Öva Bontona, Jälmaren och Sätlan Väre, in i viken mellan Störnsby och Störsvik. Ryska flottan lade sig utanför. En svensk öfverlöpare latsade ryssarna trängre in i viken. Svenskarna utsattes för en kanonad. På natten bröto de sig ut genom ryssarnas linie, förstörde det skepp, på hvilket förmännen Backman befann sig och bemäktigade sig dennes person. Han hängdes på Rappskatan. V. Sampo "Snärjan", som användes därtill, köpte länsmannen i Helsingfors för 5 plåtar sv. m.

(Fögar Rosenström i Öfverby) Från tiden för orientalska Orientaliska kriget återstå många minnen. Någon fasa till lif och lem förkom icke, tack vare den stänga gränsbewakningen, men de inskränningar i befräddättet, hvartill försvarst träng

befolkningen, afvensom den betungande
transporten af krigsfornödenheter, gjorde tiden
särdeles besvärlig och förtrolig. All kustfart
med Helsingfors och andra städer upphörde.
Alla skärböer utom lotsarna måste flytta
längre in i landet. Militären höll vaksam-
ma ögon på kustborna, så att de icke
kunde trada i någon besöring med fienden.
Alla som färdades mot kusten måste pas-
sera grans bevakningsstationen, där de
måste uppge resans mål och syfte. Tillika
undersöktes de noga. Äfven militäringvarte-
ringen blef betungande. Ryssarna voro tillt
spridda i byarna invid kusten. På Bergstad
låg en kosacktrupp, i Kantskog likaså och
i Tölle hade husfudstruppen, bestående af 300
man, tagit sitt kvarter. Befälhafvaren för
ryska militären bodde i prästgården, först
i Tykslätt och sedan i Esbo. På Gesterby
bodde två kaptenar, som voro mäktiga landets
språk. Prästgårdens och kyrkans stall togo
i beslag för militärens hästar. På prästgårds-
äksen stod en mängd krukistor och kano-
ner. På Bockholmen invid Helsingfors låg en
mainafdelning, som ifråvakade, att ingen
skärgårdsfart fick ega rum. De som vilke resa
måste färdas yttre vägen, där de voro i fara
att falla i fiendens händer. Engelsmännen
gjorde dock få skada. De togo vedtillsplag
vid Kasi afvensom vid inloppet till Svarst-
fjärden. Vän sistnämnda vik sköt en en-
gelsk kanonslup ned den optiska telegrafen.
De sköto in fontänen på båten. På Järvi fälles
de en stolpe och likaså en på Porkala. På
Karlofjärden upptrände de en redskuta.
Engelska flottan kryssade ute i det yttersta
hafsbandet, men deras kanonslupar gjorde

tidt och ofta afstickare till kusten för att
proviandtera. Härvid hade de stora svårigheter
att ifråvinna. Först och främst låg en ryk
kanonslupsflottilj för ankar i Flanaholmsområdet.
Dessutom voro alla fjörmärken borttagna
från farlederna, så att de löpte stor risk att
stanna på grund. Det var gyllent svårt att
erhålla lotsar. Engelsmännen lodade flitigt
och satte ut nya fjörmärken, men dessa
togo de djäfrö lotsarna bort. Under detta
företagande blefo de ofta ifråaskade och
förföljde af fienden, men lyckades rädda
sig. Då de märkte, att de voro förföljda seg-
lade de till en holme, där de hade någon
båt i beredskap. Komna till holmen stego
de i land och skyndade öfver till motsatta
stranden, där de kastade sig i den andra
båten. Då engelsmännen sedan kommo i
land och hoppades hafva dem i sina hän-
der, sågo de till sin harm de förföljda
länga vägar på följande fjärd. De djäfrö-
vaste bland dessa lotsar voro Söderling på
Järfö och Anan på Michelskäär. Den förra
knep en stor hvit flagga, som fienden hade
rest på Stönnskär. Den senare gjorde engels-
männen stort afbräck genom att förstöra deras
fjörmärken. Där engelsmännen med krita
drogo våldliga streck på klipporna, kom Anan
efter med "Järupytösen" och utplånade dem.
Styrelsen gaf honom medalj, för att han tog
bort en boj, som fienden utlagt. Äfven Söder-
ling har vint officiellt erkännande. Under af
dessa djäfrö expeditioner höll han på att
blifva knipen, men räddades sig, genom att
skjuta af fallet till fiendens störsigel. - En
person som hade lotsat engelsmännen i
land i Porkala greps och steglades. Hans kropp

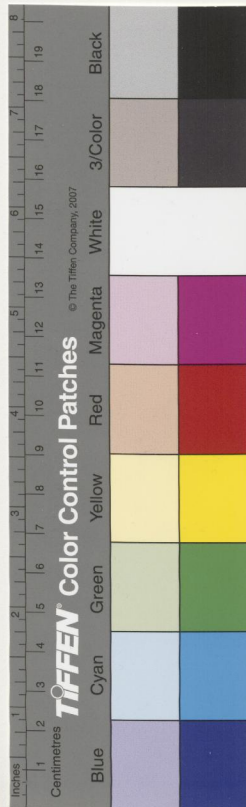

hängdes sedan på udden, andra till skräck
och varnagel. Ofvannämnda dukliga Anan
tillfångatogs, men vägrade att lösa. Han
landvättes på jusrö. Svårigheten att få lös
var så stor, att hvarje person, som fienden
såg, greps och uppmanades att lösa. Bl. a.
berättas det om en karl, som sprang naken
på skanden, för att tilldraga sig engelmännens
uppmärksamhet. Han lyckades i sin afsigt.
Han greps naturligtvis, men måste landvättas
igen, då han icke kunde lösa. En tid
kommo engelmännen alla morgnar till
Säholmen i Esbo efter mjölk. De betalade
den rundligt och gifvo dessutom åt folket
engelsket kår. Lindström, som gemenligen kallades
Barbarossa, besökte en gång med en kamrat ett
af de engelska skeppen. Där fingo de förtäa sig
mycket spirituosa, att de blefvo alldeles redlösa,
och måste föras hem. Kort tid därefter blefvo
de kallade till guvernören, för att afgifva förklaring
i saken. De ursäktade sig med att de voro
trängna att resa till engelmännen. Detta hjälpte
dock icke: De fingo befallning att inom 2 dagar
flytta från holmen. - Under ett fiskafänge blef-
vo Grundström och "Lilja" tillfångatagna. Sedan
de blifvit utfrågade om vägarna och om tillståndet
i socknen fogafrö de. - Lilja köpte salt af
fienden och antitade därvid som tolkar Lund-
qvist och Elgström. Saltet hemtades i små par-
tier i land. De blefvo emellertid upptäckta i
detta oflögliga företag. Lilja slapp dock undan
straff, tack vare prestens mellankornet, men
hans verktyg fördes till Helsingfors och hafva
sedan dess icke hörts af. (Sjöklerend på prestgården)

Engelmännen voro ovanligt skick-
liga att skjuta. Befolkningen nämner det
med beundran.

Skjutningen var folkets värsta plåga denna
tid, isynnerhet som ryssarna ofta lade på
för stora lass. Äfven ingvarteringen väckte
ind blod ty ryssarna stulo allt hvad de kom-
mo öfver. Lyckligtvis hade socknen vid denna
tid en lärneman, som var kunnig i ryska
språket. Han lyckades afpröja många orätt-
rädighet genom att hota att vända sig till
högre ort. Ekkala gärd utrustade 20 hästar
för skjutningen. Tänligtvis behöfde man 10
hästar för hvar kanon. Vid transporterna
kom en lång kedja foror efter en afdelning
soldater, som red främst. Det hela öfvervakades
af soldater, som redo bredvid. Härvid sparades
ingalunda på hugg och slag. Om någon lem-
nade sig efter ett stycke kunde han ofta
blifva mörbultad. "Görnma lass" säger
Frostell i Tärby. En vinter var föret så
dåligt, att 4 kanoner måste lemnas i Boll-
stad - Sjundeå. Följande sommar lägo där
ännu midt emot Finne hemman. Då
ryssarna återvände från kriget uppbadades
socknens män att stå vid de större backarna
för att hjälpa hästarna med lasten. Hästarna
voro mycket eländiga och hade våbliga skafar
i bringan. Då kejsaren samma tid färdades
i landet måste alla vägar jämnas och
förbättras. Enligt Frostell i Tärby föreskattes
Romarsunds kapitulation af förräderi. En
gammal svensk soldat, vid namn Laim, visade
nämnligen engelmännen en väg genom skogen,
så att de kunde anfälla fästet från tvänne
håll. Hese minor blefvo nedlagda i sjon.

Buggmästar Lötzen i Tärby
berömmes besättningen på Sreaborg 1808 för
dess skjutskicklighet. Samma person uppger
sig hafva hört en visa, uti hvilken det näm-

nes, att engelska krigsfartyg år 1812 lägo i Baröfjärden utanför Fiskala. De gjorde harm åt ryssen, som till sitt försvar byggde batterier. Från samma krig skall också "ryss grafven"; Långstrand försöka sig. En öfverste som skall där hafva sitt sista hvilorum. Sjaren af Långstrand fick en summa pengas af fadern mot löfte att sköta om grafven. Så har ock skett.

På 1840-45 talet voro rycka soldater två vintras å rad inkvarterade i Kalljäwi. De förlades i grupper af 4-8 man i hvarje gård och exercerade flitigt. Kaptenen bodde i Lappböle, på hvars matorre kanonerna och tussen voro förlagda. Under första krigsåret lägo de där hela sommaren (Pucklen i Kalljäwi).

Under tidernas lopp hafva många stes inflyttat till Kyckslätt. Därinn vittnar bl. a. namnet Sjöby. Orsaken till denna inflyttning var deras fruktan för krigstjensten i Ryssland. De voro kraftiga och enkla människor.

Öfresby skogen på gränsen till Sjundeå var en tid tillhåll för röfvere. Deras specialitet tyckes hafva varit häststal. Ledare voro 2 lifstidsfångar, som hade rymt undan fångknektarna. Detta inträffade för omkr. 50 år sedan. De hemtades från Sjundeå af trenne fångvaktare, af hvilka en hette Enberg. I Dröanda bestodo de sina vaktare på beännvin, så att dessa blefvo druckna. Medan de drucka sade en af fångarna: "Nu flyter det hvitt in, men snart skall det flyta rött ut". I Öfresby skogen mördade de fångknektarna och rymdo.

En tid oroades Kummijäwi

socken af ett röfvarband. Det hade sitt ständiga tillhåll i skogarna. Alla länsmannens anhängningar att få bukt på dem misslyckades. 16 års tid kunde de hålla sig. Bland brott, som de hade på sitt samvete, nämnes mordet på en bondeson. Slutligen anhöll länsmannen om hjälp hos militären. Med biträde af 150 gardes skarpskyttas lyckades han kungörinna röfvarnästet. Medvetna om att motstånd bätade föga, läto röfvarna hämta sig i deras håla tillades silfver och guld, gervar samt en grinna med 3 barn.

Åren 1860-61 var det 20 Nödar. Nöd i Kyckslätt. Förgående sommars regn hade förstört säden. Under denna tid kom sockenmagasinet väl till pass. Därifrån lånades mycket. Under stora nödåret var det väl knappt med födan också i Kyckslätt, men ingen af sockneborna behöfde dock draga ut på tiggarsätt. Tiggare från andra socknar, särskildt från Tichtis, uppehöll sig dock i stor mängd i socknen. Som belysande för de sorgliga förhållandena i Tichtis, vill jag anföra följande episod: Till en gård i Kyckslätt infann sig en tiggargosse och upp gaf sig vara hemma från Tichtis. "Jag tror", sade värdinnan, "att alla Tichtisbor äro ute och tigga." "Inej", gen mäfle pojken stoll, "prosten och Fjälå herren tigga int". Tiggarna hemtade med sig tyfus smitta och denna sjukdom skördade många offer. Man blandade på flere ställen hö i mjölet. Det jämförelsevis afundvärda tillståndet i denna socken har man till stor del att tacka de verksamma åtgärder, som kommunalstyrelsen vidtog. Nåd hjälpsarbete anskaffades af styrelsen köptes lin, som grinnorna sedan fingo grinna. Till lön erhö

de mjöt. Arbete betalades den tiden nästan uteslutande med mat.

Under en af sina färdes i finska skärgården landsteg Alexander III jämte gemål i Dobrick. Det höga paret besökte några bojar och afreste åter.

Ordspråk.

Köp.

59. up. N. S. 2

- 1 Under tiden vi hvilat, flickor, kan ni gå efter en så vatten, sa förgädd vändinnan.
- 2 Ingen räddar här, sa bon, sprang undan haren med bossa på ryggen.
- 3 Vi ska lassa slå bara, sa drängen, slog utan lå.
- 4 När man söker, ska man söka ofruallt, sa bon, sökte oxarna på skäptaket.
- 5 Gud ske lof, jag fick min syn igen, sa drängen, såg presten och frun genom ostskifan.
- 6 Ho vet hvar haren har sin gång, sa bon, satte upp snäru på slugutaket.
- 7 Mera, mera käl, sa gumman.
- 8 Man vet hvad man har, men man vet inte hvad man får.
- 9 Pisa fört, sa bon, när basten brann.
- 10 Han är så dum, som om han hade vuxit upp i tunnan och fått mat genom sprundet, sa förgädd kark.
- 11 Hopps på hut, sa Palkin.
- 12 Gud bevara oss katten och knoppsäcken, sa gumman, när basten brann.
- 13 Gud vare lof, att man fått hus för egen räkning, sa skomakaren när han låg hos grannen.
- 14 Later dräng och varmer säng, de samjäs väl.

- 15 Allt ti munnen ä into ti uller, sa fan, klafft snöre.
- 16 Dit jag ärna' mig, dit ska' ja, sa gumman, mötte kalpharna när hon var på väg till kogen.
- 17 Den som ska få dö ti hölden ä stiga upp ti kofstiden, sa drängen.
- 18 Smakar ändå färskt, sa gumman, kokade soppa på gårdsgårdstören, på hvilken fågeln hade suttit.
- 19 Prestens säck är utan botten.
- 20 Den spiken dro, sa timmerman, stack den i fickan.
- 21 It fört och biäk sen, sa oppsaren åt presten.
- 22 Ja om ja' får lå' na i två vändningar, sa bon, ska draa upp den tjocka länsmansfurn.
- 23 Klart som kofspad.
- 24 De ä bara babel, sa förgädd gubben.
- 25 Ja så en ärt, sa drängen, sökte efter den i skålen.
- 26 Låt badla, låt badla, de ä Siggas gallana, sa Palkin, när vargen slog ihjäl hans egna.
- 27 Inga, sa Valla.
- 28 Lasse, sa Kärken, köide tenhö.
- 29 Så ä de, sa bon, gjorde ämbas.
- 30 De änder, sa Kärken om kräkorna.
- 31 Gud ske lof, som skillman gaf, sa bon när båsen lumba.
- 32 Di andra gick bra, men en jävel kom ut, sa skojar när han skodde hästen.
- 33 Kärleken är starkast, då den är på pappret och stas-kare än 900 oxar, då den är trycket, sa flickan.
- 34 Stackars presten, som måste kamma sitt hår alla söndagmorgnar, sa drängen, kammade sig på juldagen.
- 35 Ja vet int hur de ä, men vi kan dricka tees mera, sa gumman, bjöd kaffe åt presten.
- 36 Gud har gett brädska blott åt fan och gamla bröder.
- 37 De ser mörkt ut, sa bon, titta i stöfvelskafle.
- 38 No ska ja begga dem, sa bon, biänd upp rian.
- 39 De lyfter mig ti ti när den halta kan dansa, sa den blinda.
- 40 Ho slarfrer de ä sej, sa bon, köide benet af sig.
- 41 Slut me brisla, sa bon, skar läpparna bort.

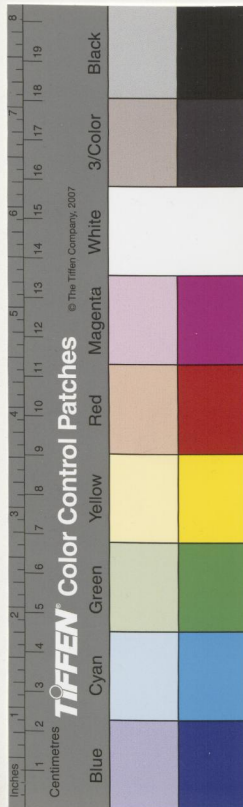

42. Hor tu Margareta, hemt hit lunka hovitjo, sa gumman.
 43. Roligt, roligt, sa grusarna nar suggan lag i ugnen.
 44. A sa, A sa, sa suggan
 45. Man mast rakel skratta, sa gumman, blef utan mat.
 46. Bra ti ha, sa bon om bis.
 47. Ta ti skeden pojke, sa bon nar pojken at smor
 med knif.
 48. Mellertid ni hvilas, kan ni byta opp litet stenas,
 kasar. sa gumman.
 49. Vanta, vanta Rosa, far jag int bada i do, sa far jag
 i morgon, sa gumman at korr.
 50. Bara Gud vallas korr i dag sa vallas jag den i morgon
 sa karrigen.
 51. A du langt sa dronar du, a du nar sa stanger du, sa
 gumman at sin kor.
 52. Allt har sin oppgang, sa Söderholm nar foosterdottern
 född tvillingar.
 53. Inga du, jeppe, sa pojken
 54. Skeida bita, skeida bita, i skeida a sin bita de kallas
 ja ti ita, sa husbond.
 55. Bara int de kommer pa oss, sa grannen nar basten brann.
 56. Utan någon bita, sa husbon
 57. De va bra att ja fick, sa topsen nar herrn skänkete
 en tunna råg.
 58. Han som hinder, sa bon, lag i sängen.
 59. Den som lag, sa den lata, valt på sängbalken.

Kop.

Gåtor.

1. Hva a de, som int ryms i en oxbui, men i en
 oxfæl? (Flummetören)
 2. 7 fat fulla med kottmat och 8 skedar i hvarst fat. (Hästskorna)
 3. Stobben står och störmnen går och 10 dagar 4 (än mjölket).
 4. En tunna kommer ifrån ulländska land utan laggar,
 utan band, med 2 eatis it uti (Äggst)
 5. Gubben sätter i knuten och har 100 härl i hufvudet (Stobban).
 6. Hva a de, som går a går a kommer alder ti dören? (Häst).
 7. " " " " a kommer alder desto längre (Törren).
 8. 4 hästar stå på stall, den 5te springer ikring (Trumpstäckarna)
 9. Då man hugger, flygarna spanarna anda till Helsingfors.
 (Brefret).
 10. Röda och sättas i svart härl (Smalttiset)
 11. Först flår man skinnit, sedan tas uller bort och
 sedan hittas man kräket. (Älä af fötterna)
 12. Ludi ludi lätta, hoppas öfver källa, ludit som ett får
 och har inga härl. (Rasten)
 13. Int a de ute a inte inne a int under Guds bara
 himmel heller. (Fönstret).
 14. Litet och lätt, hviter och betäckt, seglar öfver sjö och
 land. (Brefret).
 15. En tunna full med kött, inga botten och inga lock (Ringen)
 16. En tunna full med små jäfflar. (Törerna)
 17. En varter lapp mellan kallt och varmt. (Spjället)
 18. En rödes lapp ligger på sjöbotten och ruttnar int
 (Tungar).
 19. Treis a krängel mist a på, a rebar i båda ändarna (Stängsels kor)
 20. Skraflar och raslar under mors näfflar (Kärras smör)
 21. En häck full med hrita hörs och röda tyggen står milti (Han).
 22. Svast hänger och rätt dänger (Grytan på elden).
 23. Hvad nyttas bon om hjulen? (Järnband)
 24. " behöper skärbon till nyår? (Björk virke)

- (5) ^{harp} Lyster, syter ^{harp} Edla min, släpp mig in i ringen!
 Nej, nej, min syter, inte förrän mig lyster.
 Inte släpper jag dig fram, förrän du säger mig din
 kärestas namn.
 Hvad heter han?
 Anders, Anders heter han, gick ästa, fick så ja, var så hjärtans
 gläder.
 Stina tog sin knypuddyna, satte sig invid fönstret,
 mera såg hon på Anders lilla än hon såg uppå mönstret.
 Åhå du Anders lilla, åhå du Stina lilla, gift dig med mej så
 illa.
 Jag är din och du är min, så länge leken varar.

- (6) ^{harp} En Söderstörn, fru Söderstörn och lilla mamsell Ros!
 Kan jag icks ha den äran få den äran, ha den äran
 dansa med mamsell? Ritsch, ratsch; fili born born born;
 Ritsch ratsch; fili born born born;.

- (7) N° 414 i sammelvirket Nyland *

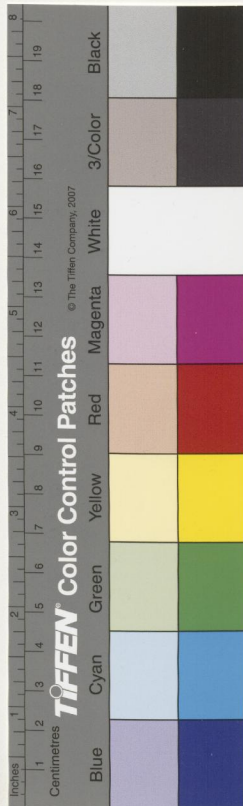
8 N° 434.

(9) N° 372.

- (10) ^{harp} Kom kom lilla vännen min, kom lät oss svänga tillhämman.
 Först så dansa vi omkring och sen så ta vi i en ring.
 Här är glädje och här är föjd, vi äro glada och unga;.

* För korthetens skull hänvisar jag till "Nyland", i de
 fall då texterna ord för ord öfversensstamma. Då en
 afvikelse förefinnes angifves den. De lekar, som jag icks
 återfunnit i arbetet, har jag infört fullständigt.

- (11) ^{harp} N° 338. ----- tills soln går upp igen.
 ; Du och jag min rosenblå och ingen kan oss älskja;
 2da versen är annars lika, men slutar:
 ; Du och jag min lilla docka och vi ska dansa och leppa;
 3de versen är -----
- (12) N° 324 ----- Se så är jag fri från dej.
- (13) ^{harp} N° 283 ----- den äran få att med min käresta dansa.
 ; Tag mig i hand och väng dig om och dansa med
 mig än en gång;
 ; Släpper jag en togen vän, viest dansar jag med den igen;.
- (14) ^{harp} N° 416 Hopps Stina, se här har du mej -----
 ----- Tralalalalalla nu vet jag säkert,
 att du är min.
- (15) ^{harp} N° 285^a Det kom 2 musikanter allti från Skåmland;
 ; De kund dansa fornforalla, fornforalla, fornforalla;.
- (16) N° 328a Hopps Stä g och cha dej o. s. v.
- (17) ^{harp} N° 346a Vro g att jag går här och fiar, fast jag fiar så födij.
 ; Ty mina tankar står till andra byar, där finns
 flickor, som älska mej;.
- (18) ^{harp} Hur du vänder dej och hur du svänger dej,
 så laga att du får en togen vän.
 Tag dej en vän den dig behagar, ty snart fåga dina unga dagar,
 ; de komma aldrig mer; de komma aldrig sen mer igen.

;; och aldrig komma de ;; och aldrig komma de sen mer igen.

(19) N° 330a ^{hög} ----- som du gaf mig.
;; Tessa har du och träsko har jag ;; jänka o.s.v.

(20) N° 284a ^{hög} ;; Det kom en flicka ifrån en ö paltvallning ;;
Hon hade knäppat -----
;; ----- jag skänka vill frakalladsteg ;;
;; Jag har en ann, som jag håller kär " ;;
;; Leva vi så förnöjd och glad " ;;
;; och när jag fäde så fick jag ja, ja, ja, ja.

(21) N° 368a ^{hög} ----- dig lofat, klippskinnshandskar skall
Alla ha vi druckit en en skopa, en en skopa, en en skopa.
;; du me och jag me ;;

(22) N° 368a ^{hög} ----- dig lofat, klippskinnshandskar skall
du få.
Det är ja en ringa gifva, men du bö den g o.s.v.

(23) N° 274c ^{hög} Gamla Stenas stuga o.s.v.

(24) N° 345c ^{hög} -----
----- men till denna.
Fast jag henne i handen tager, lika lyckelig och lika gläder
;; Aldrig skall du finna mig hos dig, som så ofta gånger varit ;;

(25) N° 334 ^{hög} ----- och sen på ti.
Räck mig snöhvita handen, knyta o.s.v.

;; An så för det hit och än så för det dit
och än så för det in i diket ;;

(26) N° 375b

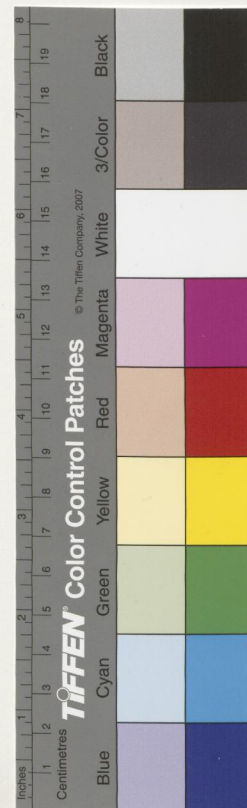
^{hög}
Hur ska bli bröllop och de ä visst.
Tyst tala aldrig om i!
Om dig så tycker jag allra mest
Tyst tala aldrig om i!
Vill du ha mej, det vet jag visst.
Tyst tala aldrig om i!
Hos dej så tröfes jag allra bäst
Tyst tala aldrig om i!

(27) N° 426b

(28) N° 326b ^{hög} De herdar och herdinnor -----
;; De veta dock inte hvad kärleken förmår ;;

;; De banden, som vi knutit dem ingen lösa kan ;;
;; Blott döden, blott döden, som löser alla band. ;;

(29) N° 394a ^{hög} När flickorna ska hålla bröllop -----

;; När flickorna ha blifvit gifta, få de annat att tänka på ;;
Så sin lilla vän, dansa om igen, aldrig förgifva den, den.

(30) N° 334 ^{hög} ----- och sen på ti.
Räck mig snöhvita handen, knyta o.s.v.

42
Nr 329 ^{hopp} 'Lå-hå' ja ja 'Fästnan har jag, o. s. v.

Nr 329 ^{hopp} a

;; Han skall oss ta ihopa och riga ;;

Du får heta far och jag får heta mor och mammas
lilla snälla pie.

Nr 411 ^{hopp} Skeppet seglar till Köpenhamn, där kasta vi våra ankars.
(33) Där jag har min hjärtens kär, där har jag alla mina
tankar.

;; Høj och hå och håll uti och låt oss glada vara,
en liten tid så lefa vi, hva ä de värdt ti att spara ;;

(34) Flickan går i dansen, spätter sin jämma steg
att välja sig en make, som är så däjelig.
;; Høj hoppans faderallala ;; att välja sigen make,
som är så däjelig.

(35) Nr 281 ^{hopp} Hoppla ville du och hoppa ville jag, men skona de
ha spruckit sönder o. s. v.

(36) Kom ^{hopp} flickor, ska vi bjud till Gästberg min flicka och jag me.
;; Vi ska dansa i 8 dagar, vi ska dricka i 8 dagar,
min flicka och jag me ;;

Nr 401 ^{hopp}

(37) Nu är jag både ledsen och trötter o. s. v.
Af kedostundens bittra smärta, älskade vän föglom
ej mig

43
du har krossat hela mitt ^{hjärta} jag kan aldrig glömma dig.
o. s. v.

(38) ^{hopp} Sjå flickor i en ring, alla muntra glada.
Gossar dansa där omkring, tag den dig behagar.
;; Trallalalalalalla, trallalalalalla ;;

(38) Nr 420 a

40 Nr 351 a ^{hopp} Jag gick mig ut i min faders gård, där jag ---
--- ibland de örtarna rana ---
--- allt för min hjärtliga kär.
Tag mig i hand, min lilla vän, min rosenrödaste blomma.
Närsta o. s. v.

(41) Nr 405 ^{hopp} På vår äng står en gammal lada.
Høj yang hopp farallallarej.
Kungorn den dansa 5 och 20 par
Ingen älskar jag mer än den jag har.
;; Ingen älskar jag mer än vännen,
lilla vännen, den jag håller kär ;;

(42) Nr 270

(43) Nr 318 ^{hopp} Tok och du högmödiga gosse, för all den tid jag höll dig kär.
En gång, men aldrig mera, det var ha jag släpp dig vä.
Du har tänkt att nana ---
--- mer begär, gå så länge, som du vill,
men rättnu skall du få se uppå,
hvar min käraste mände stå.

Le här är vänner den bästa, som mitt hjärta mände fästa.
 Ingen kan oss ätskilja, förän döden hafver
 vunnit sin vilja.

(44) N° 356 a Jag går ut och jag går in och jag går ut till att söka.
 Jag söker efter alla kärestan min,
 hoar jag henne mände finna.
 Jag tar kärestan uti min hand,
 spatiserandes uti lunden,
 spatiserandes uti lunden gröna
 ibland de rosor och blader sköna,
 spatiserandes uti lunden.
 Sörst du flicka lilla, est du min tagna vän?
 Nu så hafver jag det förnummit,
 uti mitt hjärta så har jag funnit,
 att jag håller en annan kär.
 Och därför byder jag adjo, farväl.

(45) N° 374 Hopp Pelle, hopp! Här har du mej,
 men hoar har du ringen?
 Ringen har jag nog i förvar,
 den visar jag åt ingen;
 Inte vill jag ha dej,
 men nog kan jag ta dej
 så du slipper stå och gråta.
 En annan gosse är mig mycket mera kär,
 sådan är lifrets gata;
 Du och jag, min vän, svänga om igen,
 sen så är vi vänner åter.

(46) N° 393 a Nu är det jul igen och nu är det jul igen,
 julen varar intill påska (Variant: och efter jula
 kommer påska)

Det var inte sant;
 och däremellan kommer fasten.

Diverse.

På landsvägen mellan Sjundeå och
 kyrkstätt ungefär där socknerän går ligger en
 stor sten, som vänder sig ett hvarf rundt då styck-
 släts kyrkklockor ringa. (Els Malm-Bollstad Sjundeå)

För att bevara kreaturen för marun lägges man
 öfver stalldörrarna s.k. marutoddar, d.v.s. purriga gran-
 och björkgristar.

(47) Du går på som marun, säger man i Sjundeå om tal-
 en, som begär och begär tills han får.

Bollstad by i Sjundeå har bl.a. följande herman:
 Finnis, Pellas, Simos och Nikus.

Följande ord har jag icke anträffat i Nyland:

Figgi-gubbe = tiggasgubbe
 Loran = logen
 Glädttiger = gläddig
 Mellerti = medan, under tiden.
 mätalust = mattlust.

